

การเลือกตั้งกับรัฐธรรมนูญของคนไทย

นายทวิศ ศรีเกต

วิทยาการปฏิบัติการ

กลุ่มงานกฎหมาย ๓ สำนักกฎหมาย

บทความใช้เพื่อการนำออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา

รายการเจตนารมณ์กฎหมาย

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

วันออกอากาศ วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๒

เรื่อง การเลือกตั้งกับรัฐธรรมนูญของคนไทย

นายทวิศ ศรีเกตุ
วิทยากรปฏิบัติการ
ผู้เรียบเรียง

คำนำ

การเมืองไทยและการเมืองของโลกปัจจุบัน ระบอบการเมืองประชาธิปไตยที่ได้กลายเป็นจุดมุ่งหมายกระแสหลักของการพัฒนาการเมืองในโลกยุคปัจจุบัน กลไกหนึ่งที่สะท้อนการดำรงอยู่และขับเคลื่อนกลไกของประชาธิปไตยที่ขาดไม่ได้ก็คือ การเลือกตั้ง ที่ถือว่าเป็นหัวใจหลักของประชาธิปไตยสมัยใหม่ การเลือกตั้งนั้นถือเป็นรูปแบบที่ได้รับการยอมรับในปัจจุบันว่ามีความสอดคล้องกับการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยและมีความเหมาะสมในการเลือกบุคคลเข้าสู่ตำแหน่งมากกว่าวิธีการในรูปแบบอื่น ๆ เพราะเป็นการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนซึ่งเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ในการเลือกผู้แทนราษฎรและเป็นการสร้างความชอบธรรมในระบอบประชาธิปไตยให้แก่ผู้แทนราษฎร และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน ได้กำหนดระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็น “ระบบจัดสรรปันส่วนผสม” (Mixed Member Apportionment System) อันเป็นการเลือกตั้งรูปแบบใหม่ของประเทศไทยเรา โดยกำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วย สมาชิกจำนวน ๕๐๐ คน มีที่มาจาก ๒ ประเภท คือ มาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวน ๓๕๐ คน และมาจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองจำนวน ๑๕๐ คน โดยกำหนดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งกาบัตรได้ใบเดียว สำหรับการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งใช้ระบบใครได้คะแนนมากที่สุดเป็นผู้ได้รับเลือกตั้ง (First Past the Post) ส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมาจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้น กำหนดให้นำคะแนนเสียงทุกคะแนนที่มีการลงคะแนนให้ผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบ แบ่งเขตเลือกตั้งไปใช้ในการคำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดที่แต่ละพรรคการเมืองนั้นจะมี ตามแบบอย่างของประเทศเยอรมนี ซึ่งคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้นำมาใช้ เป็นหลักคิดในการวางระบบเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในครั้งนี้

การเลือกตั้งนั้นมีที่มาที่ไปอย่างไร

ประเทศไทยมีระบอบการปกครองในรูปแบบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นองค์ประมุข ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๖ หลังจากที่ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบประชาธิปไตย ซึ่งตรงกับรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๗ ในการเลือกตั้งครั้งแรกนั้นเกิดขึ้นหลังจากมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองประมาณ ๑ ปี จุดประสงค์ของการเลือกตั้งก็เพื่อจะให้ประชาชนที่เป็นคนไทยได้มีสิทธิและเสียงเลือกตั้งตัวแทนของตนเข้าไปบริหารปกครองประเทศ ตัวแทนเหล่านี้จะเข้าไปทำหน้าที่ประชุมออกนโยบายบริหารบ้านเมืองแทน

ในการเลือกตั้งครั้งแรกของประวัติศาสตร์ไทย เมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๗๖ ที่มาของการเลือกตั้งครั้งนั้นเกิดจากการที่นายกรัฐมนตรีขณะนั้น คือ พันเอกพระยาพหลพลพยุหเสนา แกล้งต่อรัฐสภาว่ารัฐบาลได้ปราบกบฏบวรเดชลงได้เมื่อวันที่ ๒๘ ตุลาคม เมื่อบ้านเมืองสงบแล้ว จึงจำเป็นต้องมีการเลือกตั้งขึ้น ในขณะนั้นประเทศไทยยังใช้ชื่อว่า สยาม เป็นการเลือกตั้งในแบบทางอ้อมครั้งเดียวที่เกิดขึ้น ในครั้งนั้นประเทศไทยมีทั้งหมด ๗๐ จังหวัด และมีการเลือกตั้งผู้แทนได้จังหวัดละ ๑ คน โดยยกเว้นจังหวัดพระนคร และจังหวัดอุบลราชธานี ที่สามารถเลือกผู้แทนได้ ๓ คน ส่วนจังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดนครราชสีมา สามารถเลือกผู้แทนได้ ๒ คน มีผู้แทนจากการแต่งตั้งอีก ๗๘ คนเท่ากัน เมื่อรวมกันแล้วได้ ๑๕๖ คน จัดตั้งเป็นคณะรัฐบาลมีวาระทั้งหมด ๔ ปี หลังจากนั้นจึงจะมีการเลือกตั้งกันใหม่ การเลือกตั้งครั้งแรก มีผู้มีสิทธิออกเสียงทั้งหมด ๔,๒๗๘,๒๓๑ คน มีผู้ออกไปใช้สิทธิ ๑,๗๗๓,๕๓๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๕ โดยจังหวัดที่มีผู้ไปใช้สิทธิมากที่สุด คือ จังหวัดเพชรบุรี คิดเป็นร้อยละ ๗๘.๘๒ และจังหวัดที่มีผู้ออกไปใช้สิทธิน้อยที่สุด คือ จังหวัดแม่ฮ่องสอน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๗๑

ประเทศไทยมีการเลือกตั้งมาแล้วทั้งหมด ๒๗ ครั้งโดยครั้งล่าสุดเกิดขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ในรัชสมัยของรัชกาลที่ ๙ ในช่วงเวลากว่า ๘๖ ปี ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้น การเลือกตั้งได้ถูกปรับปรุงรูปแบบมีการพัฒนามากขึ้น เห็นได้จากการเลือกตั้งไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการเลือกคณะรัฐบาลที่ประกอบไปด้วย ๒ สภา คือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) และสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) เท่านั้น แต่ยังมีเลือกตั้งผู้แทนในระดับท้องถิ่นในตำแหน่งต่าง ๆ อาทิ ผู้ว่าราชการจังหวัด สมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาเขต สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น

ทำไมคนไทยทุกคนจะต้องทำหน้าที่ออกสิทธิใช้เสียงเลือกตั้ง

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้มีการบัญญัติในรัฐธรรมนูญว่า การเลือกตั้งนับว่าเป็นหน้าที่ที่ประชาชนผู้มีอายุครบกำหนดใช้สิทธิจะต้องมาเลือกตั้งตามสิทธิ ซึ่งหมายความว่า จากเดิมการมาใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชนชาวไทยเป็นความสมัครใจ ใครจะออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งหรือไม่ก็ได้ แต่

ปัจจุบันทุกคนมีหน้าที่ต้องออกมาใช้สิทธิในการเลือกตั้ง ผู้ที่ไม่ออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งจะเสียสิทธิทางรัฐธรรมนูญคือ เสียสิทธิในการยื่นคำร้องคัดค้านการเลือกตั้งทุกระดับ เสียสิทธิในการสมัครรับเลือกตั้งทุกระดับ เสียสิทธิในการเข้าชื่อถอดถอนหรือคัดค้านต่าง ๆ ด้วย การเลือกตั้งถือเป็นการได้รับสิทธิและเสียงในประเทศของเราตามระบอบการปกครองประชาธิปไตยที่น่าภูมิใจในความเป็นคนไทย และตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ สิทธิและหน้าที่ของปวงชนชาวไทย หมวด ๔ มาตรา ๕๐ ได้บัญญัติไว้ว่า บุคคลมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) พิทักษ์รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(๒) ป้องกันประเทศ พิทักษ์รักษาเกียรติภูมิผลประโยชน์ของชาติและสาธารณสมบัติของแผ่นดิน รวมทั้งให้ความร่วมมือในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(๓) ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

(๔) เข้ารับการศึกษาบวชนในการศึกษาภาคบังคับ

(๕) รับราชการทหารตามที่กฎหมายบัญญัติ

(๖) เคารพและไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น และไม่กระทำการใดที่อาจก่อให้เกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคม

(๗) ไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือลงประชามติอย่างอิสระโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นสำคัญ

(๘) ร่วมมือและสนับสนุนการอนุรักษ์และคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งมรดกทางวัฒนธรรม

(๙) เสียภาษีอากรตามที่กฎหมายบัญญัติ

(๑๐) ไม่ร่วมมือหรือสนับสนุนการทุจริตและประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ

การเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมามีแบบไหน

หากย้อนดูประวัติศาสตร์กติกากการเลือกตั้งของไทยทั้ง ๒๗ ครั้งที่ผ่านมา จะพบว่าการเลือกตั้งที่เกิดขึ้นได้ผ่านการทดลองหลากหลายวิธี

การเลือกตั้งครั้งแรกในประวัติศาสตร์การเมืองไทย เมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ปี ๒๔๗๖ ใช้วิธีเลือกตั้ง “ทางอ้อม” โดยกำหนดให้กรมการอำเภอดำเนินการเลือกตั้งผู้แทนตำบลขึ้นทั่วประเทศ ก่อนที่จะให้ผู้แทนตำบลไปเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีกชั้นหนึ่ง ซึ่งการเลือกตั้งครั้งนี้ถือเป็นการเลือกตั้งทางอ้อมครั้งแรกและครั้งเดียวของไทย

ต่อมาในการเลือกตั้งครั้งที่ ๒ ของไทย วันที่ ๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๘๐ ได้เปลี่ยนวิธีการเลือกตั้งทางตรง แบบ “แบ่งเขต” คือ ประชาชนเป็นผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้แทนราษฎรในเขตของ

ตนเองโดยตรง โดยเกณฑ์จำนวน ส.ส. ๑ คน ต่อ ประชากรจำนวน ๑๐๐,๐๐๐ คน โดยใช้วิธีนี้จัดการเลือกตั้งรวม ๔ ครั้ง

จนถึงการเลือกตั้งในวันที่ ๒๙ มกราคม ปี ๒๕๙๑ การเลือกตั้งจึงเปลี่ยนไปเป็นแบบ “รวมเขต” หรือ “รวมเขตเรียงเบอร์” โดยถือเอาจังหวัดหนึ่งเป็นเขตการเลือกตั้งหนึ่ง ซึ่งจำนวนผู้แทนราษฎรของแต่ละจังหวัดจะยึดจากจำนวนประชากรในจังหวัด ๒๐๐,๐๐๐ คน ต่อ ๑ ผู้แทนราษฎร

ก่อนที่จะเปลี่ยนเป็นวิธีเลือกตั้งแบบ “แบ่งเขตเรียงเบอร์” ในการเลือกตั้งวันที่ ๒๖ มกราคม ปี ๒๕๑๘ ซึ่งก็คือ การเลือกตั้งทางตรง โดยจำนวนผู้แทนราษฎร ๑ คนต่อจำนวนประชากร ๑๕๐,๐๐๐ คน ซึ่งเป็นการเลือกตั้งครั้งนี้เกิดขึ้นหลังจากเหตุการณ์ความวุ่นวาย “ตุลาฯ ๑๖” โดยการแข่งขันทางการเมืองมีความคึกคักมากกว่าที่ผ่านมา เนื่องจากมีการตราพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๑๗ ขึ้น และกำหนดให้ ส.ส. ต้องสังกัดพรรค ทำให้มีพรรคการเมืองยื่นขอจดทะเบียนพรรคเป็นจำนวนมาก

จนถึงการเลือกตั้งครั้งที่ ๑๔ ในวันที่ ๒๒ เมษายน ปี ๒๕๒๒ ได้เปลี่ยนมาใช้วิธีการ “รวมเขตเรียงเบอร์” โดยกำหนดให้แต่ละเขตมีผู้แทนได้ไม่เกินเขตละ ๓ คน โดยจำนวนผู้แทนในแต่ละเขตให้ถือเอาจำนวนประชากร ๑๕๐,๐๐๐ คนต่อสัดส่วนผู้แทนราษฎร ๑ คน

จากนั้นการเลือกตั้งครั้งที่ ๑๘ ในวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๓๕ ได้เปลี่ยนแปลงอีกครั้ง หลังมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๓๔ และมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๒๒ ที่กำหนดให้มีจำนวน ส.ส. ๓๖๐ คน เท่ากับประชากรในขณะนั้นประมาณ ๑๕๐,๐๐๐ คนต่อ ส.ส. ๑ คน โดยใช้วิธีการ “เลือกตั้งโดยตรงแบบผสม” เขตละไม่เกิน ๓ คน จนกระทั่งการเลือกตั้งครั้งที่ ๒๐ ในวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๓๘ ได้แก้ไขให้มีการเปลี่ยนแปลงจำนวน ส.ส. จากเดิมที่กำหนดไว้ตายตัว ๓๖๐ คน เป็นจำนวน ส.ส. ๑ คน ต่อประชากร ๑๕๐,๐๐๐ คน ทำให้การเลือกตั้งครั้งนั้นมี ส.ส. จำนวน ๓๙๑ คน

และเมื่อเข้าสู่การเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๔ ซึ่งถือเป็นการเลือกตั้งครั้งที่ ๒๒ ของไทย อีกทั้งยังเป็นการเลือกตั้งครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ ด้วยวิธีการเลือกตั้งแบบผสม โดยเป็น ส.ส. แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง (one man one vote) จำนวน ๔๐๐ คน และ ส.ส. จากบัญชีรายชื่อ (party lists) ๑๐๐ คน ซึ่งมีเขตเลือกตั้งคือเขตประเทศ เสมือนว่าการเลือกตั้ง ส.ส. บัญชีรายชื่อคือการเลือกพรรคที่ชอบ โดยพรรคการเมืองนั้นๆ จะจัดทำบัญชีรายชื่อผู้สมัคร ส.ส.ปาร์ตี้ลิสต์ โดยจัดเรียงตามลำดับความสำคัญ การเลือกตั้งปี ๒๕๔๔ มีพรรคการเมืองส่งผู้สมัครมากเป็นประวัติการณ์ โดยมีผู้สมัครถึง ๓,๗๒๒ คน แบ่งเป็นผู้สมัคร ส.ส.เขต ๒,๗๘๒ คน ผู้สมัคร ส.ส.บัญชีรายชื่อ ๙๔๐ คน จากทั้งหมด ๔๓ พรรคการเมือง โดยพรรคไทยรักไทย นำโดยนายทักษิณ ชินวัตร เป็นพรรคที่ได้ที่นั่งมากที่สุด ๒๔๗ ที่นั่ง เป็นแกนนำจัดตั้งรัฐบาลร่วมกับอีก ๓ พรรค มีเสียงในสภา

รวม ๓๖๗ เสียง ขณะที่พรรคฝ่ายค้านมีเสียงเพียง ๑๖๓ เสียง ด้วยเสียงในสภาจำนวนมาก ทำให้รัฐบาลชุดนี้มีเสถียรภาพและมีความเข้มแข็ง ท่ามกลางการถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าสามารถบริหารงานได้อย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาด จนเป็นรัฐบาลชุดแรกที่สามารถอยู่จนครบวาระ ๔ ปี

แต่กระนั้น ผลการเลือกตั้งในปี ๒๕๔๘ พรรคไทยรักไทยก็ยังคงคว้าชัยในสนามเลือกตั้งได้ถึง ๓๗๗ ที่นั่ง กลายเป็นรัฐบาลพรรคเดียว ส่งให้พรรคการเมืองอื่นกลายเป็นฝ่ายค้านทันที ทั้งนี้ แม้พรรคไทยรักไทยจะเป็นรัฐบาลพรรคเดียว แต่บริหารประเทศได้เพียง ๑๑ เดือน ผู้นำรัฐนาวาในขณะนั้นได้ประกาศยุบสภา หลังจากไม่อาจฟันฝ่ากระแสต้านถึงปมปัญหาการคอร์รัปชันเชิงนโยบาย และผลประโยชน์ทับซ้อนต่างๆ ที่สะสมมานานตั้งแต่ “รัฐบาลทักษิณ ๑” ได้

ผลของการยุบสภาในครั้งนั้น นำไปสู่การจัดการเลือกตั้งครั้งที่ ๒๔ ในวันที่ ๒ เมษายน ปี ๒๕๔๙ ซึ่งเป็นการเลือกตั้งที่ทุกพรรคการเมืองยกเว้นพรรคไทยรักไทยประกาศคว่ำบาตรการเลือกตั้ง โดยไม่ส่งผู้สมัครลงรับเลือกตั้ง นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกิดขึ้นหลายประเด็น เช่น ผู้สมัครหลายเขตได้คะแนนน้อยกว่าคะแนนโนโหวต กกต.เขตในบางจังหวัด ประกาศลาออก ทำให้บางเขตเลือกตั้งไม่สามารถเปิดทำการหน่วยเลือกตั้งได้ รวมทั้งมีผู้ฉีกบัตรเพื่อประท้วงการเลือกตั้งครั้งนี้ ทำให้ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาพิจารณาต่อศาลรัฐธรรมนูญให้วินิจฉัยว่าการเลือกตั้งไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยให้เพิกถอนการเลือกตั้ง และให้จัดการเลือกตั้งใหม่ในวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๔๙ แต่ในที่สุดเส้นทางเลือกตั้งที่ถูกกำหนดไว้ได้สะดุดลงหลังจากเกิดรัฐประหารในวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙

การเลือกตั้งเกิดขึ้นอีกครั้งในวันที่ ๒๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ หลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ รัฐธรรมนูญฉบับนี้ออกแบบการเลือกตั้งมาเพื่อแก้ปัญหาที่เคยเกิดขึ้น คือ ความได้เปรียบของพรรคการเมืองขนาดใหญ่ เช่น การกำหนดให้พรรคการเมืองที่ได้คะแนนบัญชีรายชื่อไม่ถึง ๕ เปอร์เซ็นต์ จะไม่ได้ ส.ส.บัญชีรายชื่อแม้แต่คนเดียว เพื่อไม่ให้พรรครัฐบาลเข้มแข็งเกินกว่าที่ควรจะเป็น ขณะเดียวกันกลับมีฝ่ายค้านอ่อนแอ ไม่อาจสู้เสียงในสภาได้จนกระทบต่อการถ่วงดุลในการตรวจสอบรัฐบาล วิธีการเลือกตั้งครั้งนี้จึงกำหนดให้จัดการเลือกตั้งแบบเขตเดียวหลายคน จำนวน ๔๐๐ คน และเลือกตั้งแบบสัดส่วน โดยกำหนดกลุ่มจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้งจำนวน ๘ กลุ่มจังหวัด แต่ละกลุ่มมี ส.ส. ๑๐ คน รวม ส.ส.สัดส่วนทั้งหมด ๘๐ คน

แม้วิธีการเลือกตั้งจะปรับเปลี่ยนไป แต่กระนั้น พรรคพลังประชาชน ที่สืบทอดเจตนารมณ์การเมืองมาจากพรรคไทยรักไทย ก็ยังคงคว้าชัยชนะการเลือกตั้งสนามนี้เอาไว้ได้ โดยได้ที่นั่ง ๒๓๓ ที่นั่ง เป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาลในที่สุด แต่รัฐบาลภายใต้การนำของนายสมัคร สุนทรเวช มีอายุได้เพียง ๗ เดือน นายสมัครต้องสิ้นสภาพจากความเป็นนายกรัฐมนตรีตามการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ แก้อันนายกรัฐมนตรียังตกเป็นของนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ ด้วยระยะเวลาเพียง ๒ เดือน พรรคพลังประชาชนก็ถูกยุบพรรค ตามคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีสาเหตุมาจากการทุจริตการ

เลือกตั้งของนายงยุทธ ดิยะไพรัช รองหัวหน้าพรรคพลังประชาชน สภาผู้แทนราษฎร จึงต้องให้ทอดเลือกนายกรัฐมนตรีก่อนครั้งท่ามกลางการเปลี่ยนชั่วคราวทางการเมือง ทำให้นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ ได้เป็นนายกรัฐมนตรี

การเลือกตั้งวันที่ ๓ กรกฎาคม ปี ๒๕๕๔ แตกต่างจากการเลือกตั้งที่ผ่านมา หลังจากการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ เกี่ยวกับระบบเลือกตั้ง โดยกำหนดให้มี ส.ส. จำนวน ๕๐๐ คน มากกว่าครั้งก่อน ๒๐ คน แบ่งเป็น ส.ส.เขต (เขตเล็ก) ๓๗๕ คน จากเดิมเขตละไม่เกิน ๓ คน และเปลี่ยน ส.ส.ระบบสัดส่วนเป็นระบบบัญชีรายชื่อ โดยเอาประเทศไทยเป็นเขตเลือกตั้ง ๑๒๕ คน ผลปรากฏว่า พรรคพลังประชาชนได้ที่นั่งถึง ๒๖๕ คน

สำหรับการเลือกตั้งครั้งสุดท้ายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ ถูกจัดขึ้นในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๗ ซึ่งถูกจารึกไว้ว่าเป็นการเลือกตั้งที่ปั่นป่วนที่สุดในประวัติศาสตร์การเมืองไทย จนทำให้การเลือกตั้งครั้งนี้เป็น “โมฆะ” ตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบัน มีสาระสำคัญ ดังนี้

๑. หลักการพื้นฐานของการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งที่จะทำให้ผลการเลือกตั้งมีความหมายและสร้างความชอบธรรมให้แก่ผู้แทนราษฎรตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตย จะต้องสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของการเลือกตั้ง ๕ ประการ ดังนี้

๑.๑ หลักการเลือกตั้งโดยทั่วไป

๑.๒ หลักการเลือกตั้งโดยเสมอภาค

๑.๓ หลักการเลือกตั้งโดยลับ

๑.๔ หลักการเลือกตั้งโดยเสรี

๑.๕ หลักการเลือกตั้งโดยตรง

๒. ระบบเลือกตั้ง

การออกแบบระบบเลือกตั้งเพื่อสร้างความชอบธรรมในทางการเมืองตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยให้แก่ผู้แทนที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนนั้นถือได้ว่าเป็นการกำหนดกติกาเพื่อหาผู้ชนะการเลือกตั้งในการที่จะเข้าไปใช้อำนาจอธิปไตยแทนประชาชน ซึ่งระบบการเลือกตั้งที่ใช้กันอยู่โดยทั่วไปในนานอารยประเทศนั้น จะพบว่ามีความหลากหลายรูปแบบด้วยกัน ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของบริบททางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ

อย่างไรก็ตาม เราอาจแบ่งแยกระบบเลือกตั้งที่ประเทศส่วนใหญ่นิยมใช้กันออกเป็น ๓ ระบบใหญ่ๆ ดังนี้

๒.๑ การเลือกตั้งระบบเสียงข้างมาก (Majority Electoral System)

๒.๒ การเลือกตั้งระบบสัดส่วน

๒.๓ การเลือกตั้งระบบสัดส่วนผสมแบบเยอรมัน

๓. ระบบการเลือกตั้งในประเทศไทย

ในอดีตที่ผ่านมาั้นพระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช ๒๔๗๕ ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกของประเทศไทยในมาตรา ๑ ได้บัญญัติรับรอง หลักการสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตยคืออำนาจสูงสุดของประเทศนั้นเป็นของราษฎรทั้งหลาย และสิ่งที่เป็น การแสดงว่าประชาชนมีอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศประการหนึ่ง คือ การที่ประชาชนมีสิทธิเลือกผู้แทนของตนเองให้เข้าไปใช้อำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ ผ่านกระบวนการของการเลือกตั้ง โดยระบบการเลือกตั้งในประเทศไทยนั้นสามารถแบ่งตามช่วงเวลาได้ ดังนี้

๓.๑ ระบบการเลือกตั้งในอดีตนับตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองจนถึงก่อนการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

๓.๒ ระบบการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

๓.๓ ระบบการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

สำหรับการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ นั้น แบ่งได้เป็น ๒ ระยะ

ระยะแรก เป็นระบบการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ก่อนการแก้ไขเพิ่มเติม

ระยะที่สอง เป็นระบบการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) พุทธศักราช ๒๕๕๐

๓.๔ ระบบการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

วิธีการเลือกตั้งในปี ๒๕๖๒

ปี ๒๕๖๒ ถูกมองว่าเป็นปีที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญอีกครั้งของชาวไทย นั่นคือการหวนกลับไปสู่ระบอบประชาธิปไตย หลักการคือ ทำอย่างไรที่จะให้ทุกคะแนนของผู้ที่มาลงคะแนนเลือกตั้งถูกนำไปนับ เพื่อให้ได้ที่นั่งของการจัดสรรปันส่วนอย่างเป็นธรรม และเปลี่ยนสภาพการเมืองจากการแข่งดีแข่งเด่นให้หันมาปรึกษาหารือร่วมพูดคุยกันเพื่อชาติบ้านเมือง หลักการใหม่ของ “แบบจัดสรรปันส่วนผสม” ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ คือ กำหนดให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๕๐๐ คน แบ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

๓๕๐ คน และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ๑๕๐ คน ใช้บัตรเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ๑ ใบ เมื่อประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๓๕๐ เขตแล้วในการคำนวณหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมือง

วิธีการเลือกตั้งแบบจัดสรรปันส่วนผสมเป็นอย่างไร

ให้มีจำนวน ส.ส. ๕๐๐ คน แบ่งเป็น ส.ส.เขต (เขตเดียวเบอร์เดียว) ๓๕๐ คน และ ส.ส.บัญชีรายชื่อ ๑๕๐ คน โดยผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้บัตรลงคะแนนเพียงใบเดียว สำหรับเลือกได้เพียง ส.ส.เขตเท่านั้น แต่นำคะแนนในระบบเขตไปคำนวณเพื่อกำหนดที่นั่ง ส.ส. ทั้งหมดของแต่ละพรรคและกำหนดจำนวน ส.ส.ปาร์ตี้ลิสต์ ให้คำนวณตามวิธีการดังต่อไปนี้

๑. นำคะแนนรวมทั้งประเทศที่พรรคการเมืองทุกพรรคที่ส่งผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อได้รับการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งหารด้วยหาร้อยอันเป็นจำนวนสมาชิกทั้งหมดของสภาผู้แทนราษฎร

๒. นำผลลัพธ์ตาม (๑) ไปหารจำนวนคะแนนรวมทั้งประเทศของพรรคการเมืองแต่ละพรรคที่รับการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งทุกเขต จำนวนที่ได้รับถือเป็นจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะพึงมีได้เบื้องต้น

๓. นำจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองจะพึงมีได้ตาม (๒) ลบด้วยจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งทั้งหมดที่พรรคการเมืองนั้นได้รับเลือกตั้งในทุกเขตเลือกตั้งผลลัพธ์คือจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อพรรคการเมืองนั้นจะได้รับเบื้องต้น

การพิจารณาคำนวณจำนวนที่นั่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคการเมือง หากพรรค ก. ชนะการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งได้ ๒๐๐ เขต และถ้านำจำนวนจากคะแนนความนิยมทั่วประเทศของพรรค ก. คำนวณได้ที่นั่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๒๕๐ ที่นั่งในสภา ดังนั้น พรรค ก. ก็จะได้ที่นั่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเพิ่มเข้าไปให้ได้ตามสิทธิ์ที่พรรคควรได้ และการพิจารณาคำนวณจำนวนที่นั่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคในรูปแบบเดียวกันทั้งหมด นับว่าเป็นการเปิดโอกาสให้พรรคเล็กได้มีที่นั่งมากขึ้นแบบจัดสรรปันส่วนผสมดังกล่าว

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

๑. มีสัญชาติไทยโดยการเกิด อายุไม่ต่ำกว่า ๒๕ ปีนับถึงวันเลือกตั้ง
๒. เป็นสมาชิกพรรคการเมืองติดต่อกันไม่น้อยกว่า ๙๐ วันนับถึงวันเลือกตั้ง เว้นแต่กรณียุบสภาให้ลดลงเหลือ ๓๐ วัน
๓. ผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ต้องมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ด้วย

- มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าห้าปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

- เป็นบุคคลซึ่งเกิดในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง
- เคยศึกษาในในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งไม่น้อยกว่า ๕ ปีการศึกษา
- เคยรับราชการหรือปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐ หรือเคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัคร แล้วแต่กรณี เป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า ๕ ปี

๔. ไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด

คุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

๑. สัญชาติไทย หรือผู้มีสัญชาติไทยโดยได้แปลงสัญชาติมาแล้วไม่น้อยกว่า ๕ ปี
๒. อายุไม่ต่ำกว่า ๑๘ ปีในวันเลือกตั้ง
๓. มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า ๙๐ วัน นับถึงวันเลือกตั้ง
๔. อาศัยอยู่นอกเขตเลือกตั้ง หรือมีชื่ออยู่ในเขตเลือกตั้งน้อยกว่า ๙๐ วันนับถึงวันเลือกตั้ง หรือมีถิ่นที่อยู่นอกราชอาณาจักรก็มีสิทธิเลือกตั้ง

ลักษณะต้องห้ามของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

๑. ภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
๒. อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิการเลือกตั้งไม่ว่าคดีนั้นจะถึงที่สุดแล้วหรือไม่
๓. ต้องคุมขังโดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย
๔. วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือไม่สมประกอบ

ขั้นตอนการลงคะแนนเลือกตั้ง

๑. ตรวจสอบรายชื่อ และลำดับที่จากบัญชีประกาศไว้หน้าหน่วยเลือกตั้ง
๒. ยื่นบัตรประชาชน หรือบัตรหลักฐานที่ทางราชการหรือหน่วยงานของรัฐออกให้ โดยมีรูปถ่ายและเลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลัก เช่น บัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ บัตรประจำตัวผู้รับบำนาญ บำนาญ ใบขับขี่ หนังสือเดินทาง เป็นต้น และลงลายมือชื่อในบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพื่อเป็นหลักฐานแสดงตนการมาใช้สิทธิเลือกตั้ง
๓. รับบัตรเลือกตั้ง ลงลายมือชื่อหรือพิมพ์ลายนิ้วหัวแม่มือขวาด้านบนต้นขั้วบัตรเลือกตั้ง พร้อมรับบัตรเลือกตั้ง ๑ ใบ

๔. ทำเครื่องหมายกากบาท เข้าคูหาลงคะแนน ทำเครื่องหมายกากบาท X เลือกผู้สมัครเพียงหมายเลขเดียว หากไม่ต้องการเลือกใครให้ทำเครื่องหมาย X ในช่องไม่ประสงค์ลงคะแนน

๕. หย่อนบัตรด้วยตนเอง เมื่อลงคะแนนเสร็จแล้วพับบัตรเลือกตั้งให้เรียบร้อย และหย่อนบัตรลงในหีบบัตรเลือกตั้งด้วยตนเอง

ที่มาและการเลือก ส.ว.

ส.ว. ๒๐๐ คน มาจากการเลือกกันเองของประชาชนผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญประสบการณ์ จากทุกภาคส่วนที่มีความหลากหลายทางสังคม โดยคุณสมบัติที่สำคัญคือ เป็นผู้ไม่ฝักใฝ่หรือยอมตกอยู่ใต้อาณัติของพรรคการเมืองใด ๆ

ทั้งนี้ การได้มาซึ่ง ส.ว. ให้ดำเนินการตั้งแต่ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และระดับประเทศ เพื่อให้สมาชิกวุฒิสภาเป็นผู้แทนปวงชนไทย

กำหนดให้วุฒิสภาในวาระแรก มีจำนวน ๒๕๐ คน มีวาระการดำรงตำแหน่ง ๕ ปี โดยมีหลักเกณฑ์และวิธีการสรรหา ดังนี้

ก) กกต. จัดให้มีการเลือก ส.ว. จำนวน ๒๐๐ คน โดยให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จก่อนวันเลือกตั้ง ส.ส. ไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน แล้วนำรายชื่อเสนอต่อ คสช.

ข) คณะกรรมการสรรหา ส.ว. คสช. แต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้และประสบการณ์ด้านต่าง ๆ และมีความเป็นกลางทางการเมือง จำนวนไม่น้อยกว่า ๙-๑๒ คน คัดเลือกผู้มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสม จำนวนไม่เกิน ๔๐๐ คน เสนอต่อ คสช.

สมาชิกวุฒิสภาต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

๑. มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
๒. มีอายุไม่ต่ำกว่า ๔๐ ปีในวันสมัครรับเลือก
๓. มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ หรือทำงานในด้านที่สมัครไม่น้อยกว่า ๑๐ ปี หรือมีลักษณะตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ใน พ.ร.บ. การได้มาซึ่ง ส.ว.
๔. เกิด มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน ทำงาน หรือมีความเกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่สมัคร

ลักษณะต้องห้าม

๑. เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้สมัคร
๒. เป็นข้าราชการ
๓. เป็นหรือเคยเป็น ส.ส. เว้นแต่พ้นการเป็น ส.ส. มาแล้วไม่น้อยกว่า ๕ ปี นับถึงวันสมัครรับเลือก
๔. เป็นสมาชิกพรรคการเมือง

๕. เป็นหรือเคยเป็นผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมือง หรือสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น หรือรัฐมนตรี เว้นแต่พ้นจากการดำรงตำแหน่งมาแล้วไม่น้อยกว่า ๕ ปี

๖. เป็นบุพการี คู่สมรส หรือบุตรของผู้ดำรงตำแหน่ง ส.ส. ส.ว. ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น ผู้สมัครรับเลือกเป็น ส.ว. ในคราวเดียวกันหรือผู้ดำรงตำแหน่งในศาลรัฐธรรมนูญ หรือในองค์กรอิสระ

การไปใช้สิทธิเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรจะเกิดประโยชน์แก่คนไทยในต่างประเทศอย่างไร

การมาใช้สิทธิเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร คือการแสดงการมีส่วนร่วมของอำนาจ ๑ คะแนนเสียงที่ท่านมีอยู่ในมือ สามารถก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อประเทศไทยได้อย่างมหาศาล ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม นำไปสู่การรับรู้ถึงตัวตนของชุมชนคนไทยในต่างแดน ที่มีความสามารถในการช่วยพัฒนาประเทศไทยได้ และต่อยอดไปถึงการจัดสรรงบประมาณและส่งเสริมกิจกรรมต่างๆ จากทางการไทย ไปสู่ชุมชนไทยในต่างแดน

การที่คนไทยเข้ามามีส่วนร่วมในการเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร ถือเป็น การเผยแพร่ความเป็นประชาธิปไตยของไทยให้ต่างชาติรับรู้ถึงการมีตัวตนของชุมชนไทยในต่างแดน เป็นการช่วยฟื้นฟูภาพลักษณ์ที่ดีให้กับประเทศไทย และส่งผลดีต่อภาพพจน์ประเทศ สร้างความเชื่อมั่นต่อนักลงทุนและนักท่องเที่ยวต่างชาติด้วย

นอกจากนี้ การเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร ถือเป็นกิจกรรมสำคัญที่ทำให้คนไทยในต่างแดน ได้มีโอกาสมาพบปะพูดคุยกัน แลกเปลี่ยนความเห็น ช่วยเหลือกัน ช่วยกันทำงาน เป็นการเสริมสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนไทยด้วยกัน และคนไทยกับสถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุลใหญ่ สร้างสายใยชุมชนคนไทยในประเทศนั้นๆ ให้เข้มแข็งขึ้น

สำหรับคนไทยที่พำนักอยู่ในต่างประเทศมาเป็นเวลานานการใช้สิทธิเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรจะมีประโยชน์อย่างไร

สิ่งที่คนไทยซึ่งอาศัยอยู่ต่างประเทศเป็นเวลานานควรคำนึงถึงคือ การใช้สิทธิการเลือกตั้งจะเป็นหน้าที่สำคัญของประชาชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญ และถ้าหากคนไทยในต่างประเทศไม่ใช้สิทธินี้ นอกจากจะถือว่าเป็นการ “นอนหลับทับสิทธิ” แล้ว อาจจะทำให้คนบางกลุ่มในประเทศไทยผลักดันให้มีการลดหรือตัดสิทธิการเลือกตั้งสำหรับคนไทยที่พำนักอยู่นอกราชอาณาจักรไทยทั้งหมด โดยอาจจะอ้างถึงสาเหตุจากการที่ไม่มีการตอบรับเพียงพอจากคนไทยในต่างประเทศให้พอกับงบประมาณที่ใช้ไป ซึ่งในภายหลังอาจจะบานปลายไปถึงการไม่รับรู้ถึงตัวตนและความสำคัญของชุมชนไทยในต่างประเทศได้ในอนาคต

สิทธิการเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรของประชาชนไทยนั้น เป็นสิทธิที่สามารถใช้และแสดงความเป็นเจ้าของได้ทุกเมื่อ ไม่ว่าจะท่านได้อาศัยอยู่ในต่างประเทศมาแล้วกี่ปีก็ตาม หรือไม่ได้กลับประเทศไทยเลยตั้งแต่ท่านได้เดินทางออกมา แต่ยังสามารถใช้สิทธิได้ตราบใดที่ยังถือสัญชาติไทยอยู่ และเป็นสิทธิอันมีค่า ซึ่งมีหลายประเทศที่ถึงแม้เป็นประเทศประชาธิปไตย แต่รัฐบาลของประเทศเหล่านี้ ก็ไม่ได้จัดการเลือกตั้งให้ประชาชนได้ใช้สิทธินอกประเทศ

แม้ท่านไม่ทราบว่าจะเลือกใคร หรือรู้สึกว่าจะไม่มีความรู้เกี่ยวกับตัวส.ส. ส.ว. หรือพรรคในประเทศไทยเพราะอาศัยอยู่ในต่างประเทศเป็นเวลานาน แต่การใช้สิทธินั้น นอกจากเป็นการทำหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแล้ว เป็นโอกาสอันดีที่จะได้ฟื้นฟูความสัมพันธ์กับบ้านเกิดเมืองนอน และญาติมิตรที่ยังอยู่ในประเทศไทย และมีส่วนร่วมสำคัญในการพัฒนาบ้านเกิดเมืองนอน เป็นการดูแลผลประโยชน์ของท่านและครอบครัวญาติมิตร ทั้งในและนอกราชอาณาจักรไทย อีกทั้งยังสามารถป้องกันสิทธิปัจจุบันและในอนาคตของท่านเอง ลูกหลาน ญาติพี่น้องของท่าน และคนไทยคนอื่นที่อาศัยอยู่ในต่างประเทศอีกด้วย

ประโยชน์ของการเลือกตั้ง

ไม่มีการปกครองแบบประชาธิปไตยที่ไหน ที่ไม่มีการเลือกตั้ง ลิงคอบ กล่าวว่า การปกครองประชาธิปไตย คือการปกครอง ของ ประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน เซอร์ซิล กล่าวว่า การปกครองประชาธิปไตยคือการปกครองที่เลวน้อยที่สุด

๑. การเลือกตั้งคือการได้เจตจำนงของประชาชนว่าประชาชนต้องการให้ใครได้อำนาจในการปกครอง และเมื่อถึงเวลาที่ต้องมาเลือกตั้งกันใหม่ ประชาชนยังต้องการให้เป็นผู้ปกครองอีกหรือไม่ หรืออยากเปลี่ยนให้คนอื่นปกครอง

๒. ในสมัยก่อนแม้จะมีการสถาปนารัฐแล้ว แต่ภายในรัฐยังมีการแย่งชิงอำนาจกันอยู่ หากใช้การเลือกตั้งแม้ปัจจุบันยังมีการซื้อเสียงอยู่แต่ก็ดีกว่าการรบ หรือ การยึดอำนาจกัน ตัวอย่างเช่น เจ้าเมืองในท้องที่หนึ่ง มีบริวารหลายคน แต่ละคนต้องการเป็นใหญ่ แล้วปะลองกำลังกัน เจ้าเมืองห้ามก็ฟังบ้างไม่ฟังบ้าง ก็สั่งได้เพียงอย่าให้ถึงตายนะ แต่หากจัดให้มีการเลือกตั้ง อาจจะดีกว่าให้ลูกน้องรบแย่งชิงกันเอง

๓. ประโยชน์ของการเลือกตั้ง ทำให้ผู้ปกครองฟังเสียงของประชาชน

๔. กระตุ้นเศรษฐกิจในช่วงหาเสียง ไม่ว่าจะ เป็น โรงพิมพ์ เครื่องขยายเสียง เวที นักร้อง อาจไม่ค่อยได้รับผลเท่าไร แต่โฆษกที่พูดเก่ง ล้วนมีคนติดต่อให้ช่วย ซึ่งโฆษกส่วนใหญ่ได้รับค่าตอบแทนเป็นน้ำหนึ่งแก้ว โรงพิมพ์บางโรงบ่นว่าต้องเก็บเงินมัดจำก่อนเพื่อความปลอดภัย

๕. เหล่าผู้สูง อายุ, ลูกหลานมาเยี่ยม และมารับไปช่วยหาเสียง

๖. มีโอกาสพบนักการเมือง หรือผู้บริหารในอนาคตได้โดยง่ายในช่วงเลือกตั้ง

สรุป

ระบบการเลือกตั้งของการปกครองประเทศ มีนัยสำคัญต่อการเมืองการปกครอง เพราะระบบการเลือกตั้งในแต่ละแบบจะส่งผลต่อระบบการเมืองการปกครองที่แตกต่างกันไป โดยหลักการแล้วระบบการเลือกตั้งจะอยู่บนพื้นฐานที่สำคัญ ๒ ประการ คือ ระบบการเลือกตั้งที่ส่งผลให้การเมืองมีเสถียรภาพกับระบบการเลือกตั้งที่ตรงตามเจตนารมณ์ของประชาชน หากต้องการให้การเมืองการปกครองมีเสถียรภาพและฝ่ายบริหารมีความเข้มแข็ง ควรนำระบบเลือกตั้งแบบเสียงข้างมากธรรมดาเขตละคนมาประยุกต์ใช้ ซึ่งจะนำไปสู่การเกิดระบบสองพรรคการเมืองใหญ่ ดังตัวอย่างที่เกิดขึ้นในประเทศอังกฤษและประเทศ สหรัฐอเมริกา แต่ถ้าหากต้องการสภาพที่สะท้อนเจตนารมณ์ของประชาชน ควรนำระบบสัดส่วน หรือระบบสัดส่วนผสมแบบเยอรมันมาเป็นต้นแบบ จะเลือกคนดีในเขตเลือกตั้งนั้น แต่อาจจะไม่รอบรู้ในทุก ๆ ด้าน ด้วยเหตุนี้ประเทศเยอรมนี จึงได้คิดวิธียุทธศาสตร์สภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อขึ้นมาเพื่อปิดจุดอ่อนดังกล่าว โดยเปิดโอกาสให้พรรคการเมืองคัดเลือกผู้ที่มีความรอบรู้ มีความสามารถมาช่วยกันคิดนโยบายและบริหารงานได้เป็นอย่างดีในการเลือกตั้ง ซึ่งการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เปิดกว้างขึ้นไม่จำกัดเฉพาะพื้นที่เขตใดเขตหนึ่งเท่านั้น แต่เมื่อนำกฎหมายเลือกตั้งมาใช้จริงก็ได้ เปิดโอกาสให้พรรคการเมืองสามารถส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อลงแข่งขันได้โดยไม่จำเป็นต้องส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ซึ่งผิดหลักการที่ต้องการให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเป็นตัวยืน และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเป็นเพียงตัวเติมเต็ม ตลอดทั้งมีการนับคะแนนที่ซับซ้อน กล่าวคือ คะแนนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่ได้รับมีการนับแล้วของคนทีชนะในเขตเลือกตั้งนั้น ยังนำกลับมานับเพื่อให้ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่ออีกครั้ง ทั้งนี้ก็เพราะเป็นระบบที่ทำให้ทุกคะแนนเสียงมีความหมายในการนำมาคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้ออกแบบระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรูปแบบใหม่คือ “ระบบจัดสรรปันส่วนผสม” ซึ่งให้ความสำคัญกับคะแนนเสียงทุกคะแนนในการนำมาคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคการเมืองจะได้รับการใช้ระบบเลือกตั้งแบบจัดสรรปันส่วนผสม จะทำให้พรรคการเมืองขนาดเล็กได้มีโอกาสเข้ามาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยอาศัยช่องทาง การเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมือง ซึ่งการมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากหลากหลายพรรคการเมืองจะช่วยสร้างสัมพันธภาพระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายบริหารให้มีความเหมาะสมและทำให้กลไกการตรวจสอบและถ่วงดุลการใช้อำนาจของระบบรัฐสภาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลต่อการบริหารราชการแผ่นดินให้บรรลุเป้าหมาย ในการปฏิรูปประเทศในทุกด้านตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

บรรณานุกรม

แดนชัย ไชวิเศษ, ๒๕๕๙, ระบบเลือกตั้งแบบใหม่ : แบบจัดสรรปันส่วนผสม, สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สืบค้น ๘ มกราคม ๒๕๖๒ เข้าถึงจาก http://library๒.parliament.go.th/ejournal/content_af/๒๕๕๙/mar๒๕๕๙-๒.pdf

ชงคชาญ สุวรรณมณี, ๒๕๖๑, การเลือกตั้งครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐, สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สืบค้น ๘ มกราคม ๒๕๖๒ เข้าถึงจาก <http://library๒.parliament.go.th/ebook/content-issue/๒๕๖๑/hl๒๕๖๑-๐๓๘.pdf>

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, ๒๕๖๐, ๑๐๘ ความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ, สืบค้น ๘ มกราคม ๒๕๖๒ เข้าถึงจาก https://www.ect.go.th/sukhothai/ewt_dl_link.php?nid=๑๖๐&filename=index

อภิวัฒน์ สุตสาว, ๒๕๖๑, ระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบัน, คมความคิด เข้มทิศรัฐธรรมนูญ, จุลนิตี ฉบับเดือน พฤศจิกายน - ธันวาคม ๒๕๖๑

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กลุ่มงานกฎหมาย สำนักกฎหมาย โทร. ๐ ๒๓๕๗ ๓๑๒๑

ที่ วันที่ 60 กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

เรื่อง การเขียนบทความทางวิชาการและบทความวิทยุ

เรียน ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย

ตามมติที่ประชุมสำนักกฎหมาย ในเรื่องแนวทางการพัฒนางานด้านวิชาการของวิทยากร
สำนักกฎหมาย โดยมติที่ประชุมได้กำหนดหน้าที่ของวิทยากรสำนักกฎหมายในการเขียนบทความทางวิชาการ
เพื่อเป็นบทความทางสื่อสิ่งพิมพ์และบทความวิทยุ เพื่อเป็นฐานข้อมูลและเผยแพร่ นั้น

บัดนี้ กระผมได้ดำเนินการจัดทำบทความวิทยุ เรื่อง การเลือกตั้งกับรัฐธรรมนูญของคนไทย
เพื่อบันทึกเทปออกอากาศรายการ “เจตนารมณ์กฎหมาย” ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์
รัฐสภา เสร็จเรียบร้อยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หากเห็นชอบจะได้นำส่งสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์
รัฐสภาต่อไป

(นายวิยศ ศรีเกตุ)

วิทยากรปฏิบัติการ

(นายกิตติยศ กำเนิดฤทธิ)
ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานกฎหมาย

60 ก.พ. ๖๒

๖๐๖๖๖๖๖๖

(นายจักรพันธ์ จันทโรจรัญ)

ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย ๖๖๖๖๖๖

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักกฎหมาย โทร. ๐ ๒๓๕๗ ๓๑๒๑

ที่ สพ๐๐๑๕/น วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

เรื่อง การเขียนบทความทางวิชาการและบทความวิทยุ

เรียน ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา

ตามที่สำนักกฎหมาย ได้ดำเนินการจัดทำบทความวิชาการเพื่อเป็นบทความเผยแพร่ตามสื่อสิ่งพิมพ์และบันทึกออกอากาศรายการ “เจตนารมณ์กฎหมาย” ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา นั้น

ในการนี้ นายทวิศ ศรีเกต ตำแหน่งวิทยากรปฏิบัติการ กลุ่มงานกฎหมาย ๓ สำนักกฎหมาย ได้ดำเนินการจัดทำบทความวิทยุ เรื่อง การเลือกตั้งกับรัฐธรรมนูญของคนไทย เพื่อบันทึกเทปออกอากาศรายการ “เจตนารมณ์กฎหมาย” ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงส่งเรื่องบทความดังกล่าว เพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(นายจักรพันธ์ จันทระเจริญ)

ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย